

تصویر ۲،۲. راکفلر سنتر در نیویورک به عنوان دو موقعیت رفتاری متفاوت. (الف) موقعیت رفتاری به عنوان یک رستوران (ب) موقعیت دوم به عنوان پیست اسکیت سواری
منبع: (الف) عکس توسط شان پاونل (ب) عکس توسط اندرو کازمریسکی
www.shutterstock.com

وسایله‌های قابل جابه‌جایی اضافه شده در این فضا، مانند میزها و صندلی‌ها، دکوراسیون فصلی و نورپردازی میان دو موقعیت [تابستانی و زمستانی] تفاوت دارند اما، مشخصه‌های ثابت محیط همانند یکدیگر هستند. لذا می‌توان ادعا کرد که الگوهای ایستای رفتاری با یکدیگر تفاوت بسیار دارند.

دو گونه اصلی موقعیت‌های رفتار

میدان‌ها متشکل از دو گونه اصلی از «موقعیت رفتاری» هستند: مکان‌ها و پیوندها. مکان‌ها اصولاً دربرگیرنده پیوندهایی هستند که تأثیر عمده‌ای بر کارکرد آن‌ها دارند و مردم معمولاً مکان‌های موجود در اتصال‌ها و پیوندهای پیاده‌روها را دست کم می‌گیرند. این مکان‌ها و پیوندها اشکال مختلف و کاربردهای گوناگونی دارند (شکل ۲،۳). این کارکردها براساس وضعیت و موقعیت‌های فرهنگی و اقلیمی مختلف، تغییر می‌کنند. آن‌ها طی روزها و فصل‌ها تغییر می‌کنند اما، ماهیت اصلی

تصویر ۲،۳. گراس مارکت در ادینبورگ. یک میدان که نخست نقش یک مکان را دارد اگرچه به عنوان یک پیوند مورد استفاده قرار گرفته است

میدان‌ها بعنوان مکان‌ها، پیوندها و نمایشگاه‌ها

و پتانسیل بالقوه آن‌ها بدون تغییر باقی می‌ماند. برخی از میدان‌ها تنها مکان‌هایی فارغ از موضوع پیوندها هستند. اما برخی دیگر از آن‌ها به‌عنوان زمینه ساز پیوندها طراحی می‌شوند. حیاتِ ساختمان‌ها مصداق بارز یک پیوند هستند.

ماهیت مکان‌ها

نظریه و فهم حاصل از معنای «مکان» اغلب به چالش کشیده می‌شود. طراحان شهری و جغرافی‌دان‌ها مکان‌ها را به‌عنوان موقعیت‌های جغرافیایی ای که، با ترکیب ارزش‌ها و معانی اجتماعی ساخته شده‌اند، تعریف می‌کنند. برای طراحان، یکی از راه‌های قبول میدان‌ها به‌عنوان مکان، در نظر گرفتن آن‌ها به مثابه موقعیت‌های رفتاری ایستا و یا تکرار مرتب الگوهای رفتار بومی‌سازی شده است. در حالت کلی دو نوع الگوی رفتاری ایستا و متمایز برای چنین شرایطی وجود دارد: رسمی و همگانی. الگوهای رفتار رسمی دارای ساختار و طراحی هستند و محیط انسان ساخت را می‌توان بر اساس آن‌ها بنا کرد. در مقابل، الگوهای رفتار غیررسمی و همگانی دارای طراحی و ساختار این‌چنینی نیستند؛ اما توسط پتانسیل بالقوه ساختار هندسی و مواد به‌کار گرفته شده در محیط انسان ساخت محدود می‌شوند.^۴

الگوهای رفتاری رسمی شامل مراسم یادبود، تئاتر یا راهپیمایی‌های اعتراضی و دیگر رویدادهای برنامه ریزی شده هستند. شهرداری‌ها اغلب فعالیت‌هایی را بخصوص در ماه‌هایی که آب و هوا مناسب است در میدان‌ها برنامه ریزی می‌کنند. چارچوب کلی میدان و اشیاء موجود در آن را می‌توان به‌گونه‌ای طراحی و یا اقتباس کرد تا با فعالیت رسمی خاصی که در ذهن است همخوانی داشته باشند. اما اکثر اوقات این مراسم و یا اجراها هستند که با وضعیت کلی میدان تطابق پیدا می‌کنند. در بسیاری از رویدادها، به دلیل اندازه و ساختار میدان، مراسم را به سختی در آن برگزار می‌کنند چراکه؛ آن میدان ظرفیت برگزاری چنان مراسمی را ندارد.

تشکیلات همگانی و غیر رسمی برخواسته از خود مردم است. چنین فعالیت‌هایی به معنای واقعی برخواسته از بطن جامعه و مردم هستند (مولسکی و لنگ ۲۰۱۰: ۱۷۴) برای گزارش پژوهش گاتشالک ببینید). فعالیت‌های همگانی، براساس اصطلاحات استفاده شده توسط هال (۱۹۶۹)، می‌توانند تک‌زمانه و هم‌چند زمانه باشند. افراد پتانسیل موجود برای فعالیت‌ها را درمی‌یابند و سپس از این فرصت‌ها بهره کامل را می‌برند. برخی از این رفتارها ضداجتماعی قلمداد می‌شوند اما اغلب آن‌ها به‌دلیل نقششان در توسعه حس اجتماعی در محیط پیرامون، به شکل مثبت نگریسته می‌شود.^۵ یان گهل (۱۹۸۷ و ۲۰۱۰) این فعالیت‌ها را «اجتماعی» قلمداد می‌کند. او فعالیت‌های اجتماعی را در مقابل فعالیت‌های «ضروری» و «اختیاری» قرار می‌دهد. فعالیت‌های ضروری به آن دسته از فعالیت‌هایی اطلاق می‌گردد که برای انجام وظیفه‌ای مشخص در زندگی روزمره الزامی هستند. فعالیت‌های اختیاری آن‌هایی هستند که ما با خواست خود آن‌ها را انجام می‌دهیم. اخیراً گروه‌های مردمی و اجتماعی به استفاده از شیوه‌های «شهرسازی مستقل»^۶ برای بازطراحی و یا ایجاد طراحی‌ها و رویدادهای موقت

میدان‌ها بعنوان مکان‌ها، پیوندها و نمایشگاه‌ها

برای پیوستگی فضای روی آورده‌اند.

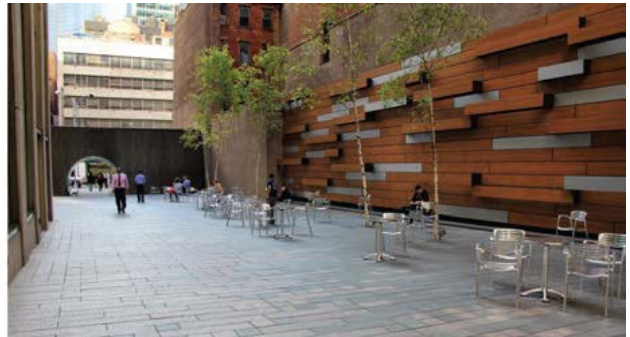
بازار سالرنس (شکل ۵,۷ ب) را ببینید، علیرغم ظاهر شلوغ و آشفته‌اش، نوعی فعالیت رسمی است؛ چراکه دارای سازمان‌بندی و الگوهای رفتاری تکرار شونده است. اما، در عین حال، در درون آن بسیاری از فعالیت‌ها ماهیت همگانی دارند. حداقلی‌ترین ضرورت برای انجام چنین فعالیت‌هایی، همان‌طور که قبل‌تر اشاره شد، وجود سطحی افقی و محکم است. بسیاری از میدانی‌ها دارای صندلی، پلکان و یا لبه هستند که می‌توان از آن‌ها برای مقاصد مختلف بهره برد. مکان‌های مخصوص فعالیت‌هایی چون اسکیت سواری، الزامات مخصوص به خود را دارند. امروزه میدان‌ها اغلب دارای مشخصه‌های طراحی اجباری برای جلوگیری از انجام چنین فعالیت‌هایی هستند (شکل ۱۴,۶ را ببینید). مهم است که بدانیم با اینکه طراحان می‌توانند عمدانه موقعیت‌هایی را برای انجام فعالیت‌های رسمی ایجاد کنند؛ اما قادر نیستند به‌طور کامل زمینه لازم برای فعالیت‌های همگانی احتمالی را نیز فراهم نمایند.

ماهیت پیوندها

پیوندها موقعیت‌های رفتاری ای هستند که در آن‌ها فعالیت همان جابجایی از مکانی به مکان دیگر است. میدان‌ها می‌توان همان پیاده‌راه‌ها در نظر گرفت. برخی اوقات پیاده‌روها گذرگاه‌هایی کاملاً تعریف شده (شکل ۲,۴ ب) هستند و برخی اوقات نیز خط حرکتی به‌وسیله ورودی‌های محصور شده با دیواره‌های کوتاه و یا تغییر در الگوهای سنگ فرش مشخص می‌شود. بنای سیگرا پلازا در نیویورک (شکل ۱۴,۴) نقش محوطه جلوی ساختمان را دارد و حلقه پیوندی میان آن ساختمان و پیاده‌رو است. با وجود اینکه از آن به‌عنوان یک شاهکار معماری یاد می‌شود، اما پلازا چیزی بیشتر از یک فضای حرکتی برای عابران را در اختیار نمی‌گذارد. ۷ دیگر میدان‌ها که ممکن است کمتر به‌عنوان یک پیوند به آن‌ها نگاه شود ممکن است برای گروه بزرگ و گوناگونی از عابران در طول روز، مسیر گذر را فراهم کنند.

پیوندها میان سطوح افقی، با ارتفاع‌های مختلف، می‌توانند به شکل پلکان، سطح شیب دار، آسانسور و پله برقی باشند. مهمترین مساله در طراحی یک پیوند میان سطوح افقی مختلف، فراهم کردن سطحی مناسب برای عبور افراد با تمامی توانایی‌های معمول و افرادی که از وسایل کمکی، همچون ویلچر یا کالسکه بچه،

تصویر ۲,۴. دو میدان که نخست به عنوان پیوند مورد استفاده قرار گرفته‌اند. (الف) مکان آلبرت لوتلی در کیپ تاون: (ب) خیابان ۱۲۲۱ آمریکاز پلازا نیویورک.

میدان‌ها بعنوان مکان‌ها، پیوندها و نمایشگاه‌ها

تصویر ۲,۵. مکان‌های مشترک.
(الف) یک فضای مشترک طراحی شده، خیابان کالینز در ملبورن
(ب) یک فضای مشترک پنداشته شده بانوک

برای حرکت استفاده می‌کنند، است. این موضوع الزامات مشکلی برای اهداف مرتبط با مباحث زیبایی شناسی ایجاد نخواهد کرد اما در عمل، اغلب تهدیدی برای این امر خواهد بود. الگوهای سنگ فرش در ریو دوژانیرو، که اغلب مورد تحسین نیز هستند (شکل ۹,۷ الف) را ببینید) مشکلات بسیاری را برای افرادی که دچار مشکلات حرکتی هستند و یا افرادی که از کفش‌های پاشنه بلند استفاده می‌کنند، به وجود می‌آورند.

بارزترین فضاهایی که مانند نمونه میدان استو، نقش پیوندی را نیز همزمان ایفا می‌کنند، مراکز خرید برای عابرین پیاده هستند. این مراکز تنها زمانی بسیار مورد استفاده قرار می‌گیرند که دارای ورودی‌های بسیار به سمت فضاهای مسکونی و یا تجاری داشته باشند. آن‌ها همچنین باید جذابیت‌هایی در هر دو سو داشته باشند (یعنی طراحی دمبل گونه داشته باشند) و طراحی‌شان به گونه‌ای باشد که مکان‌های کوچک‌تر را هم در خود جای دهند. بسیاری از این مراکز تجاری برای عابرین پیاده، که با بستن خیابان‌های منتهی به میدان ایجاد شده بودند، بعدها، به دلیل نبودن امکان حمل و نقل جریان کالا مجدداً بازگشایی شدند. دلیل عدم توفیق این مراکز، موفق نبودن مغازه‌های درون آن‌ها و ضرر اقتصادی حاصل از آن بود.^۸

فضاهای مشترک میان عابرین پیاده و وسایل نقلیه مکان‌هایی دارای ابهام است. جاده نمایشگاه در لندن که در سال ۲۰۱۱ افتتاح شد، ستایش‌های بسیاری را به دلیل طراحی بدون جدولش دریافت کرده است. این مکان البته به دلیل ابهام در مرز میان مسیر عابرین و وسایل نقلیه و خط‌های احتمالی مورد انتقاد قرار گرفته است. عابرین باید هنگام ورود به مسیر حرکتی وسایل نقلیه کاملاً هوشیار باشند حتی اگر حق تقدم نیز با آن‌ها باشد (پرین ۲۰۱۲). وونرف مثال بارزی برای طراحی خودآگاهانه یک فضای مشترک است. این مسیرها در هلند ابتدا به عنوان محلی برای عابران و خودروها و حتی برای بازی بچه‌ها ایجاد شده بودند؛ اما امروزه تبدیل به الگویی فراگیر، در مناطق مسکونی، در سراسر دنیا شده‌اند. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه از منظر اقتصادی در اغلب خیابان‌ها مسیر عابرین پیاده و خودروها در نهایت با یکدیگر آمیخته می‌شوند (شکل ۲,۵ ب)).

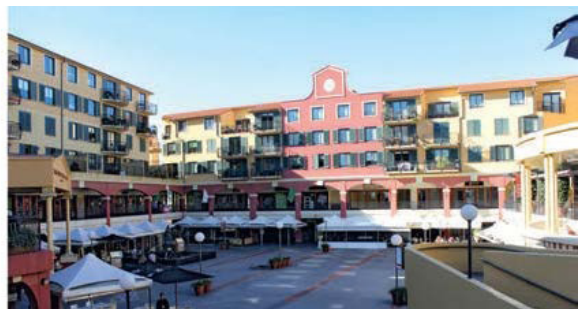
تصویر ۲,۶. میدان تایمز
دیویورک در روز و در شب. (الف)
در روز (ب) در شب.

تغییرات روزانه، هفتگی و فصلی

الگوی فعالیت انسانی در طول روز، هفته و در گذر فصل‌های سال تغییر می‌کند. مجموعه تو در توی موقعیت رفتاری که شامل هر میدانی می‌شود ممکن است لحظه به لحظه تغییر کند. این امر تا حد زیادی به موقعیت میدان و کاربرد بالقوه آن بستگی دارد. از میدان‌ها با احتمال بیشتری به عنوان رابط در ساعات شلوغی و یا مکانی برای صرف ناهار، در صورتی که توسط مجتمع‌های تجاری احاطه شده باشند، استفاده می‌شود. میدان‌ها ممکن است در صورتی که هوا گرم و خشک باشد، پر از جمعیتی شود که در حال خوردن و نوشیدن هستند. مکان‌های میکان‌هایی همچون میدان ترافالگار در لندن، یا پیاتزای سن پیترو در واتیکان مقاصد توریستی هستند. این مکان‌ها نیز فراز و نشیب جمعیت را در هنگام رویدادهای خاص و یا هنگام جشن گرفتن سالروزهای مهم تجربه می‌کنند (شکل ۱۲,۱۰ الف).

بسیاری از میدان‌ها در طول روز و شب، بسته به نحوه نورپردازی آن‌ها، مکان‌هایی متفاوت هستند. میدان تایمز در نیویورک که همیشه شلوغ است، در هنگام شب از طریق نورپردازی خیره‌کننده‌ای که دارد گویی کاملاً زنده می‌شود (شکل ۲,۶). این مطلب در مورد شهرهای غیر توریستی نیز صدق می‌کند. پارک شهر در بردفورد انگلستان که در سال ۲۰۱۲ تکمیل شد، نمونه‌ای از آن است. در مناطق استوایی، بسیاری از میدان‌ها در طول روز خالی از وجود کاربر است؛ اما در هنگام عصر که گرما از بین رفته، جان تازه‌ای به خود گرفته و شلوغ می‌شوند. در آب و هوای معتدل، تغییرات فیزیکی در میدان‌هایی که درختان برگ‌ریز زمستانی دارند، قابل توجه است. چراکه در بهار درختان پر از برگ هستند ولی در زمستان

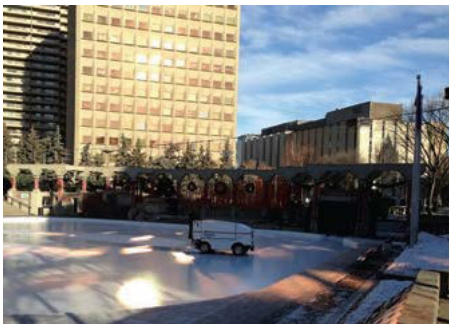
تصویر ۲,۷. ایتالین فروم،
سیدنی در میان روز. (الف)
در دسامبر، در زمان انقلاب
تابستانی: (ب) در ماه ژوئن، در
زمان انقلاب زمستانی.

میدان‌ها بعنوان مکان‌ها، پیوندها و نمایشگاه‌ها

تصویر ۲,۸. تغییرات فصلی و تغییر در ماهیت موقعیت‌های رفتاری. (الف) پیازتای آب گرفته در سن مارکو، ونیز (ب) پلازای المپیک، کلگری به عنوان پیست اسکی زمستانی، (ج) برگزاری مراسم شب سال نو در زمستان منبع: (الف) عکس توسط جاوامن (ب) عکس توسط ارین جونز
www.shutterstock.com

برگ‌هایشان می‌ریزد. جهت طلوع و غروب خورشید و همچنین ارتفاع خورشید در آسمان هنگام ظهر در طول سال تغییر می‌کند در نتیجه الگوی تابش خورشید و سایه افکنی در مکان نیز به تبع آن تغییر می‌کند. در سیدنی استرالیا، ارتفاع خورشید ظهر هنگام در زمان کریسمس 38° بالای خط افق است اما در زمان انقلاب زمستان، 33° است. این اختلاف ماهیت فضاهای باز شهری را تغییر می‌دهد، مخصوصاً فضاهایی که جهت‌گیری شرقی - غربی دارند. برای نمونه، وسعت سایه در ایتالین فوروم سیدنی را هنگام ظهر در انقلاب تابستانی و در نیمه زمستان در نظر بگیرید (شکل ۲,۷).

با تغییر فصل، کارایی میدان‌ها نیز تغییر می‌کند. در شهرهایی که اقلیم سرد دارند، در طول زمستان برای ماه‌ها زمین از برف پوشیده می‌شود. شهرهایی که اقلیم قاره‌ای دارند سرما و گرمای شدیدی را تجربه می‌کنند، این به معنای سرمای شدید در زمستان و گرمای شدید در تابستان است. یخ و برف سطوح را لغزنده می‌کنند. نیمکت‌ها و لبه‌ها برای نشستن سرد خواهند بود. پلازای المپیک در کلگری که در ابتدا تنها برای مراسم اهدای مدال در پانزدهمین المپیک زمستانی سال ۱۹۹۸ طراحی شده بود، به قدری محبوب شد که اکنون از یک پیست ساده یخی در زمستان، به محلی برای مراسم ویژه زمستانی تبدیل شده است (شکل